

ทำอย่างไรการศึกษา จะสร้างคนดีเพื่อสังคม

ในวารสารรัฐสมัยแลฉบับที่แล้วได้เกริ่นไว้หน่อยหนึ่งว่า ปัจจุบันเราจัดการศึกษาเพื่อเตรียมประมุขและสมาชิกให้กับหมู่คณะหรือกลุ่มต่างๆ ในสังคม ซึ่งเป็นแนวโน้มที่กำลังได้รับความสนใจ จากสถาบันการศึกษาทุกระดับ การจัดการศึกษาดังกล่าวคำนึงถึงโลก ประเทศ หรือชุมชนว่าเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ และมองวงการอาชีพต่างๆ กับงานที่เกี่ยวข้องว่าเป็นกลุ่มที่มีขนาดรองลงมา ส่วนองค์การ หน่วยงาน หรือครอบครัวถือว่าเป็นกลุ่มที่มีขนาดเล็กลงตามลำดับ

เนื่องจากกลุ่มแต่ละขนาดแต่ละประเภทมีเป้าประสงค์แตกต่างกัน การเตรียมคนสำหรับกลุ่มเหล่านี้ ก็ควรจะมีส่วนละเอียดไม่เหมือนกัน ซึ่งย่อมขึ้นอยู่กับหลักสูตร ที่จัดขึ้นสำหรับคนแต่ละกลุ่มว่า “ควรจะให้คนได้เรียนรู้อะไรบ้าง” จึงจะออกไปเป็น “คนดี” ของกลุ่มนั้นๆ หรือถ้าจะกล่าวตามหลักวิชาที่ได้ว่า “คนควรจะได้รับประสบการณ์อะไรบ้างจึงจะออกไปเป็นประมุขและสมาชิกที่ดี ของกลุ่มต่างๆ” การเตรียมคนเช่นนี้ จำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องทราบเป้าประสงค์ ที่แน่

นอน ของแต่ละกลุ่มว่า “ตั้งอยู่เพื่ออะไร” แล้วจึงดำเนินการศึกษาไปตามกระบวนการ

เพียงแต่ทราบเป้าประสงค์ของกลุ่มต่างๆ ยังไม่เป็นการเพียงพอ ผู้มีส่วนในการวางแผนการศึกษา จะต้องทราบถึงธรรมชาติของกลุ่มโดยทั่วไปด้วย มองกันในด้านการทำงานหรือการใช้คนไม่ว่ากลุ่มเล็กกลุ่มใหญ่ ย่อมต้องการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกเป็นสำคัญ คือทุกกลุ่มจะพยายามที่จะดึงความสามารถของสมาชิกมาใช้ทำประโยชน์ให้เกิดผลงานกับกลุ่มมากที่สุด จึงไม่เป็นจอบแปลกอะไรที่กลุ่มทุกกลุ่มต่างก็ต้องการคนดี มีความสามารถ และประสบการณ์สูง มิฉะนั้นแล้ว ก็คงจะไม่สามารถทำให้ผลงานของกลุ่มดีได้ แต่เท่าที่ปฏิบัติกันมักประสบปัญหา เพราะบางหน่วยงานต้องการจะใช้คนตามลักษณะงาน ที่ตนรับผิดชอบอยู่ แต่หากคนไม่ได้ตามนั้น บางครั้งต้องเสียเวลาในการฝึกฝนอบรม เพิ่มเติมอีกนานกว่าจะใช้ได้ หรือบางทีมีคนที่มีความรู้ความสามารถเป็นสมาชิกอยู่ แต่กลับไม่ได้ผลงานตามที่

ต้องการ เนื่องจากคนเหล่านั้นมุ่งทำงานเพื่อตนเองเสียมากกว่าเพื่อส่วนรวม ปัญหาเหล่านี้ล้วนมาจากการเตรียมคนทางสน ซึ่งอาจจะบกพร่องอยู่ 2 ประเด็น คือ

1. การเตรียมคนหรือการศึกษา ยังไม่ทำให้คนเป็นคนดี คนดีในที่นี้หมายความว่า เป็นคนที่พร้อมที่จะเป็นสมาชิก (หรือประมุข) ที่ดีของวงการต่าง ๆ ซึ่งอาจจะบกพร่องอยู่ ณ ชั้นใดชั้นหนึ่งของการศึกษา ก็ได้ เช่นในวัตถุประสงค์ หลักสูตร การสอน หรือการฝึกฝนอบรม ฯลฯ คืออาจจะยังไม่สามารถสร้างคนให้เป็นคนรับผิดชอบต่อสังคม มีอารมณ์ดี ถ้วนอมที่ถูกต้อง ทัศนคติที่ดี วินัยในตนเอง บุคลิกภาพที่เหมาะสม เป็นคนหรือถ้าจะสรุปสั้น ๆ ก็ได้ว่า ให้การศึกษาแล้วแต่คนยังไม่เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อจะเป็นคนดี หรือที่มนุษย์ควรจะเป็น

2. ให้การศึกษาโดยเน้นวิชาการเพียงอย่างเดียว นับเป็นเรื่องของหลักสูตรและการสอนอีกเรื่องหนึ่ง คือ แทนที่จะฝึกฝนอบรมให้คนเป็นคนดี กลับเน้นแต่วิชาการ คือ สวมรถที่จะสร้างนักวิชาการ นักวิทยาศาสตร์ แพทย์ หรือนักอื่น ๆ ที่มีความรู้ เชี่ยวชาญงานแต่ละสาขาเป็นอย่างดี แต่ขาดการเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ซึ่งเมื่อออกทำงาน อาจจะทำเพื่อตนเองมากกว่าเพื่อประเทศชาติ หรือใช้วิชาชีพไปในทางที่ผิดก็เป็นได้

ไม่คิดถึงความบกพร่องเนื่องจากการบริหารแล้ว จะเห็นได้ว่า ถ้ากลุ่มใดใดคนที่มีความดีตั้งข้างบนไปเป็นสมาชิก ก็จะยากที่จะทำงานเพื่อให้ผลงานของกลุ่มนั้นเกิดผลดีตามเป้าประสงค์ที่วางไว้ ฉะนั้นจึงถึงเวลาแล้วที่จะต้องปรับปรุงการศึกษาของเราให้ดีขึ้น โดยพยายามเตรียมคนเพื่อให้ออกไปเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ส่วนวิธีการที่จะปรับปรุงนั้น เห็นจะตกอยู่กับการปรับปรุง ความมุ่งหมาย หลักสูตร และวิธีสอนเสียใหม่ในทุก ๆ ระดับของการศึกษา และที่ขาดเสียไม่ได้ก็คือจะต้องปรับปรุงหน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษา เช่นกระทรวงศึกษาธิการ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ หรืออื่น ๆ ให้มองเห็นเป้าหมายร่วมกันว่าคนจะทองทำอะไรบ้าง? แบ่งสายงานอย่างไร? และดำเนินการอย่างไร? จึงจะเตรียมคนได้ตามที่ประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะชั่วอายุคนมากแฉง และต้องการคนทั้งชาติ ทำงานเพื่อส่วนรวมมากกว่าเพื่อตนเองอย่างในปัจจุบันนี้ แล้วจึงจำเป็นต้องรีบทำการปรับปรุงโดยด่วนที่สุด คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติน่าจะนำความคิดนี้ ไปเป็นแนวทางในการวางแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเตรียมกำลังคนของประเทศชาติ ได้บ้างไม่มากนัก

“ วัน เดชพิชัย ”

□ ข อ ง ฝ า ก

“ปรัชญาของชาติเป็นเข็มทิศในการพัฒนาประเทศ
ฉันใด ปรัชญาการศึกษา ก็ย่อมเป็นเข็มทิศในการ
จัดการศึกษาฉันนั้น”

“คนตาบอดไม่เห็นทาง จึงไม่ทราบว่าจะไปไหน
คนตาดีได้เดินทางไปแล้ว แต่ไม่ทราบว่าจะไปไหน
ถาวรจะตำหนิใครมากกว่ากัน”